

TERASUL DAN BAHASA PENGGANTI DIRI “BAHASA DALAM”

DIKEMASKINIKAN OLEH
**AWANGKU MOHD. NOOR HAMADDI BIN
PENGIRAN AHMAD**

**[PEGAWAI ADAT ISTIADAT]
JABATAN ADAT ISTIADAT NEGARA
JABATAN PERDANA MENTERI**

TITAH AL-MARHUM

- Adat Istiadat Diraja itu dari semasa ke semasa hendaklah dibisaikan, dielokkan dan diperbaiki untuk disesuaikan dengan keadaan zaman tanpa mengubah keasliannya.

SABDA AL-MARHUM

- Adat Istiadat adalah mustahak dielokkan, dipermolekkan, laila dikembangkan mengikut faedah dan untuk pada mengharumkan atau melailakan negeri istiadat ini.

**TERASUL
DAN
PENGERTIANNYA**

PENGERTIAN TERASUL

- Gabungan nama atau susunan perkataan yang indah dan mulia bunyinya yang dahulu disebut sebelum menyebut nama gelaran (*jika ada*) kemudian diikuti oleh nama sebenar seseorang.

CONTOH

- Jika kita hendak menjemput seseorang untuk menghadiri sesuatu majlis seperti majlis perkahwinan dan sebagainya, biasanya di dalam kad jemputan akan dimulai:
 1. Yang Mulia (*terasul*) Awang/Dayang (*nama*)
 2. Yang Mulia (*terasul*) Dato/Datin Paduka (*Bintang-Bintang Kebesaran*) Awang/Dayang (*nama*)
 3. Yang Dimuliakan (*terasul*) Pehin Orang Kaya Jurulateh Adat Istiadat Diraja (*gelaran*) Dato Paduka (*Bintang-Bintang Kebesaran*) Awang (*nama*)

TUJUAN TERASUL

- Tujuan meletakkan Terasul di pangkal nama adalah sebagai memuliakan dan memberi penghormatan kepada seseorang (jangan sampai nama mereka diracak atau terlalu luaran).

PENGGUNAAN TERASUL

- Terasul hanya sesuai digunakan dalam satu situasi atau keadaan rasmi atau formal seperti dalam persuratan dan majlis-majlis keramaian baik yang beristiadat mahupun yang biasa.

- Penggunaan Terasul dalam Persuratan
 - Yang Dimuliakan Setiausaha Tetap
 - Yang Mulia Setiausaha Tetap/Pengarah
- Terasul di dalam Majlis-Majlis Keraian
 - Seperti memaklumkan keberangkatan Kebawah Duli Yang Maha Mulia dan Kerabat Diraja
 - Dalam majlis forum, Pengerusi pada kebiasaannya akan memperkenalkan ahli-ahli panel (penceramah) dan sebagainya

HUBUNGAN TERASUL DAN BAHASA DALAM

- Terasul boleh menjadi panduan ketika berdatang sembah kepada Kerabat Diraja, Duli-Duli Wazir, Pengiran-Pengiran Cheteria dan bercakap atau berbual-bual dengan Orang-Orang yang disampiri gelaran (Pehin-Pehin Manteri Berchiri dan Manteri-Manteri Bertauliah).

Sambungan...

- Dengan berpandukan kepada Terasul, seseorang mudah untuk mengetahui bahasa pengganti diri ketika bercakap dengan orang-orang tertentu.

**BAHAGIAN-BAHAGIAN
TERASUL & BAHASA
PENGANTI DIRI**

**KEBAWAH DULI YANG MAHA MULIA PADUKA
SERI BAGINDA**

Untuk

Sultan dan Raja Isteri

Urutannya

Terasul-Gelaran-Nama

Pembungkus Kalimat

Ampun Beribu-ribu Ampun

Lelaki/Perempuan

Hamba Kebawah Duli Tuan Patik

CONTOH

- Ampun Beribu-ribu Ampun, Hamba Kebawah Duli Tuan Patik menjunjung kasih atas keberangkatan Kebawah Duli Tuan Patik ke jabatan ini.

DULI YANG TERAMAT MULIA PADUKA SERI

Untuk

- **Putera Sultan Yang Gahara yang dimasyhurkan menjadi Duli Pengiran Muda Mahkota dan Putera-Putera Sultan Yang Gahara**
- **Putera Sultan Yang Gahara yang diarak menjadi Duli Pengiran Perdana Wazir dan Wazir-Wazir**

Urutannya

Terasul-Gelaran-Nama

Pembungkus Kalimat

Beribu Ampun

Lelaki / Perempuan

Hamba Duli Tuanku

CONTOH

1. Beribu Ampun, junjungtah Duli Tuanku menyampaikan sabda.
2. Hamba Duli Tuanku menyembahkan berbanyak-banyak menjunjung kasih di atas keberangkatan Duli Tuanku

YANG TERAMAT MULIA PADUKA SERI

Untuk

- **Isteri DYTm Paduka Seri Pg Muda Mahkota**
 - **Puteri-Puteri Sultan Yang Gahara**

Urutannya

Terasul-Gelaran-Nama

Pembungkus Kalimat

Beribu Ampun

Lelaki/Perempuan

Hamba Tuanku

CONTOH

1. Beribu Ampun, junjungtah Tuanku / Pengiran Anak Puteri santap.
2. Beribu Ampun, Hamba Tuanku menjunjung kasih atas keberangkatan Tuanku.

YANG AMAT MULIA

Untuk

1. Cheteria-Cheteria

Urutannya

Terasul-Gelaran-Nama

Pembungkus Kalimat

Munkan Ampun

- *Lelaki*
- **Peramba**
- *Perempuan*
- **Kaola**

Sambungan...

2. Anakda-Anakda Duli Pengiran Perdana Wazir dan Duli-Duli Wazir yang terdiri daripada Putera-Putera Sultan Yang Gahara

Urutannya

Terasul-Nama (Pengiran Muda.....) <*Lelaki*>

Terasul-Nama (Pengiran Anak.....) <*Perempuan*>

- *Lelaki*
- **Peramba**
- *Perempuan*
- **Kaola**

Sambungan...

3. Cucunda-Cucunda Sultan Yang gahara (anak kepada Puteri Sultan Yang gahara)

Urutannya

Terasul-Nama (Pengiran Anak.....)

- *Lelaki*
- **Peramba**
- *Perempuan*
- **Kaola**

CONTOH

- i. Munkan Ampun, junjungtah Tuan Kaola menyampaikan sabda. [Perempuan]
- ii. Mun inda menjadi kemurkaan, abis peramba anikan menjunjung Tuan Peramba berangkat selajur menyaksikan pameran di klinik ini. [Lelaki]

YANG MULIA

- Anak-Anak Cheteria, Pengiran-Pengiran Peranakan dan Pengiran-Pengiran Kebanyakan

Urutannya

Terasul-Nama (Pengiran.....)

- *Lelaki*
- **Peramba**
- *Perempuan*
- **Kaola**

YANG BERHORMAT

Untuk

- Menteri-Menteri Kabinet
 - Ahli-Ahli Majlis Mesyuarat Diraja
 - Ahli-Ahli Majlis Mesyuarat Negara
 - Kedudukan Bertaraf Menteri
- [bukan terdiri daripada Wazir dan Cheteria]

Urutannya

Terasul-Gelaran-Nama (Pengiran/Pehin/Dato.....)

Cara Berbahasa

1. Jika Yang Berhormat itu seorang Pengiran;
Peramba (bagi penutur Lelaki)
Kaola (bagi penutur Perempuan)

Sambungan...

2. Jika Yang Berhormat itu seorang Pehin;
Kaola (bagi penutur Lelaki dan Perempuan)

3. Jika Yang Berhormat itu Seorang Dato/Datin/Awang atau Dayang;
- Saya, Kediaku/Yang Berhormat (penutur Lelaki dan Perempuan)
 - Hamba/Yang Berhormat (penutur Lelaki sahaja)

YANG DIMULIAKAN LAGI DIHORMATI

Untuk

- Pehin-Pehin Manteri Berchiri (Kepala Manteri, Kepala Manteri Ugama dan Kepala Manteri Empat)

Urutannya

Terasul-Gelaran>Nama (Dato...* ...)

Cara Berbahasa

Lelaki/Perempuan

Kaola

YANG DIMULIAKAN

Untuk

- Pehin-Pehin Manteri Berchiri

Urutannya

Terasul-Gelaran-Nama (Dato...*...)

Cara Berbahasa

Lelaki/Perempuan

Kaola

YANG MULIA

Untuk

- Manteri-Manteri Hulubalang dan Manteri-Manteri Pedalaman

Urutannya

Terasul-Gelaran-Nama (Dato...)

- (i) Penglina, Hulubalang, Pahlawan, Damong, Pateh, Pengarah, Mudim
- (ii) Datu, Orang Kaya

Cara Berbahasa

Saya, Kediaku atau Hamba (*hanya untuk penutur lelaki sahaja*) /
sebut pangkal Gelarannya atau Liau

	ORANG PERTAMA	ORANG KEDUA
SULTAN DAN RAJA ISTERI	HAMBA KEBAWAH DULI TUAN PATIK	KEBAWAH DULI TUAN PATIK
PENGIRAN MUDA MAHKOTA, PUTERA-PUTERA SULTAN DAN WAZIR-WAZIR	HAMBA DULI TUANKU	DULI TUANKU
PENGIRAN ANAK ISTERI DAN PUTERI-PUTERI SULTAN	HAMBA TUANKU	TUANKU
PENGIRAN-PENGIRAN	PERAMBA (LELAKI) KAOLA (PEREMPUAN)	TUAN PERAMBA (LELAKI) TUAN KAOLA (PEREMPUAN)
PEHIN	KAOLA	PEHIN

TERASUL**SULTAN DAN RAJA ISTERI****Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda****PENGIRAN MUDA MAHKOTA,
PUTERA-PUTERA SULTAN DAN
DULI-DULI WAZIR****Duli Yang Teramat Mulia Paduka Seri****PUTERI-PUTERI SULTAN****Yang Teramat Mulia Paduka Seri****PENGIRAN-PENGIRAN CHETERIA****Yang Amat Mulia****CUCUNDA-CUCUNDA SULTAN [dari
Putera Sultan]****Yang Amat Mulia Pengiran Muda [Lelaki]
Yang Amat Mulia Pengiran Anak [Perempuan]****CUCUNDA-CUCUNDA SULTAN [dari
Puteri Sultan]****Yang Amat Mulia Pengiran Anak****Menteri-Menteri Kabinet, Ahli-Ahli
Majlis Mesyuarat Diraja dan Ahli-Ahli
Majlis Majlis Mesyuarat Negara****Yang Berhormat****PEHIN****Yang Dimuliakan Lagi Dihormati [Kepala Manteri,
Kepala Manteri Ugama dan Kepala Manteri 4]
Yang Dimuliakan****MANTERI BERTAULIAH
[Hulubalang dan Pedalaman]****Yang Mulia**

Q & A

Sesi Soal Jawab

KETERANGAN LANJUT

Alamat

*Jabatan Adat Istiadat Negara
Bandar Seri Begawan BS8610
Negara Brunei Darussalam*

Website : www.adat-istiadat.gov.bn

Facebook pages : Jabatan Adat Istiadat Negara

Email : noorhamaddi.ahmad@adat-istiadat.gov.bn

Telefon

2243971 (3 talian)

Telefaks

2242291

WASSALAM

TERIMA KASIH